

Nr 14.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändring i pensionsgrunderna för de äldre riksdagsvaktmästarna.

I en inom andra kammaren under nr 147 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottet, hemställer herr *Henriksson*, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i pensionsgrunderna för de äldre riksdagsvaktmästarna, att de medger rätt att beräkna tjänstår fram till och med den kalendermånad, varunder de uppnår 65 års ålder, och att en av denna ändring påkallad omräkning av pensionerna för redan avgångna vaktmästare genomföres.

Till stöd för sin hemställan har motionären anfört följande.

Riksdagens vaktmästare har genom beslut vid 1947 års riksdag blivit underkastade 1947 års avlöningsreglemente för riksdagens verk. Därmed har denna grupps löne- och pensionsfrågor blivit ordnade på i huvudsak samma sätt som för de under statens allmänna avlöningsreglemente hörande tjänstemännen. Från denna reglering av löne- och pensionsvillkor undantogs emellertid vaktmästare som är födda år 1888 eller tidigare, s. k. äldre vaktmästare.

Genom beslut av 1948 års riksdag (bankoutskottets utlåtande nr 39) fastställdes särskilda grunder för pensioneringen av de äldre vaktmästarna. Ifrågakarande grunder utformades i nära anslutning till det tjänstepensionsreglemente, som förut faststälts för de yngre riksdagsvaktmästarna. Beträffande den huvudsakliga innebörden av de år 1948 fastställda grunderna och motiveringen för dem torde här få hänvisas till ovannämnda uttalande av bankoutskottet. Enligt sagda grunder skulle de äldre riksdagsvaktmästarna, under förutsättning av full tjänsteduglighet, få kvarstå i tjänst intill 70 års ålder. Tillgodoräkning av tjänstår för pension skulle dock endast ske till och med utgången av den kalendermånad under vilken levnadsåldern 63 uppnåts. Eftersom pensionsåldern för de lönegradsplacerade yngre riksdagsvaktmästarna då var 63 år, vilket för deras del utslöt tjänstårsberäkning efter denna ålder, är det förstäligt att tjänstårsberäkningen också för de äldre vaktmästarna begränsades till denna ålder oaktat de fick fortsätta att tjänstgöra.

Vid 1951 års riksdag har beslutats sådan ändring av för de yngre riksdagsvaktmästarna gällande pensionsvillkor att de med rätt till tjänstårsberäkning har möjligheter att kvarstå i tjänst intill 65 års ålder. Med hänsyn till denna ändring och i överensstämmelse med den jämförelse, som 1948 gjordes mellan de båda vaktmästarkategorierna, förefaller det skäligt att nu ändra pensioneringsgrunderna för de äldre vaktmästarna på sådant sätt, att de medger rätt till tjänstårsberäkning jämväl för anställningstid mellan 63 och 65 års ålder. En sådan ändring bör skäligen också tillämpas för de till den äldre kategorien hörande vaktmästare, som numera avgått ur tjänst. Då en sådan ändring endast kommer att gälla ett fåtal (10—13 vaktmästare) och avser en till tiden lätt avgränsbar tillgodoräkning, torde den icke komma att medföra några större kostnader. För de äldre vaktmästare det här gäller, som har lång tjänstetid vid riksdagen men förhållandevis små pensioner, är den pensionsförbättring som skulle bli en följd av ändringen välbehövlig.

Över motionen har yttrande inhämtats från *fullmäktige i riksgäldskontoret*, som bl. a. anfört följande.

Då riksdagsvaktmästarna enligt beslut av 1947 års riksdag underkastades bestämmelserna i 1947 års avlönings- och pensionsreglementen för riksdagens verk undantogos, såsom i motionen erinras, de vaktmästare, som voro födda år 1888 eller tidigare. Enligt 1948 års riksdags beslut ankommer det på fullmäktige i riksgäldskontoret att besluta om pension åt dessa sistnämnda vaktmästare och deras efterlevande i enlighet med av riksdagen godkända grunder, vilka innebära att såsom tjänstår tillgodoräknas — utöver anställningstid i statsförvaltningen — effektiv tjänstgöringstid hos riksdag, kyrkomöte eller riksdagens revisorer, förhöjd med 25 %, dock ej tid efter utgången av den kalendermånad, under vilken 63 års ålder uppnåtts. Samtliga äldre riksdagsvaktmästare utom två, nämligen G. R. Tillman, som erhöll pension enligt beslut av 1944 års riksdag, och H. Malmgren, som alltjämt är i tjänst, ha erhållit pension enligt ovan angivna grunder. Den angivna åldersgränsen 63 år överensstämde med den enligt tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk tidigare gällande pensionsåldern för de lönegradsplacerade riksdagsvaktmästarna. Från och med den 20 juni 1951 utgör emellertid 63 år den nedre gränsen för den pensioneringsperiod, som gäller för riksdagsvaktmästarna, medan den övre gränsen är 65 år.

Tre av de äldre vaktmästarna G. Bergman, L. Jönsson och H. Malmgren voro i tjänst den 20 juni 1951, då ändringen av pensionsgrunderna för de lönegradsplacerade vaktmästarna genomfördes. Bergman är född den 27 augusti 1886, Jönsson den 5 februari 1885 och Malmgren den 4 januari 1888. Alla tre hade således den 20 juni 1951 uppnått 63 års ålder eller den pensionsålder, som intill nämnda tidpunkt gällde för de lönegradsplacerade vaktmästarna. Bergman erhöll pension från och med den 1 februari 1952 och Jönsson från och med den 1 januari 1954, varvid båda fingo räkna tjänstår till uppnådda 63 år. Malmgren är fortfarande i tjänst, och enligt gällande bestämmelser kan icke heller för honom räknas tjänstår för pension längre än till uppnådda 63 år. Bergman har som tjänstår fått räkna $21\frac{1}{4}$ år, Jönsson $18\frac{1}{2}$ år och Malmgren kan få räkna $15\frac{3}{4}$ år. Bergman anställdes i riksdagen år 1919, Jönsson år 1920 och Malmgren år 1935. En utsträckning av tillgodoräkningstiden till 65 år skulle för Bergman medföra rätt att räkna $22\frac{3}{4}$, för Jönsson $20\frac{1}{2}$ och för Malmgren $17\frac{1}{4}$ tjänstår.

Fullmäktige anse för sin del skäl tala för att ifrågavarande tre vaktmästare för pensionsberäkning må i likhet med befattningshavare, underkastade tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk¹, berättigas tillgodoräkna tjänstgöringstid till uppnådda 65 års ålder, vilket skulle innebära en pensionsförbättring per år av för Bergman och Malmgren 144 kronor samt för Jönsson 180 kronor.

Beträffande en av de äldre riksdagsvaktmästarna, nämligen E. Fogård må framhållas, att han erhöll avsked på egen begäran från och med den 1 mars 1950 omedelbart innan han uppnådde 64 års ålder. Han var då anställd hos riksdagens revisorer, dit han utlånats från riksdagens tryckeriexpedition. Fogård har alltsedan dess varit anställd hos riksdagens revisorer med en avlöning, som jämte pension avpassats till den avlöning, han skulle uppburit, om han fortfarande varit anställd i riksdagens tjänst. Då Fogårds pensionering sammanhängde med hans anställning hos riksdagens revisorer och avsikten var, att han skulle fortsätta sin tjänstgöring hos revisorerna, synes han icke böra i pensionshänseende komma i sämre läge än de förut nämnda tre äldre vaktmästare, som kvarstått i riksdagens tjänst till

¹ Jfr övergångsbestämmelse till kung. 335/1951.

minst 65 års ålder. Fogård synes alltså böra erhålla en motsvarande pensionsförbättring som föreslagits för dessa eller närmare bestämt med 168 kronor för år.

Den för ifrågavarande fyra vaktmästare förordade pensionsförbättringen synes böra utgå från tidpunkten för vederbörandes avgång från riksdagstjänsten, respektive för Fogård från avgången från anställningen hos riksdagens revisorer.

Det skäl, som kan åberopas för en förlängning av tillgodoräkningstiden för vaktmästarna Bergman, Jönsson, Malmgren och Fogård, nämligen att de voro i tjänst, när de ändrade pensionsbestämmelserna för de lönegradsplacerade vaktmästarna den 20 juni 1951 trädde i kraft, föreligger ej för övriga äldre riksdagsvaktmästare, vilka samtliga redan voro pensionerade före angivna dag. Att för dem medgiva en tillämpning av den efter deras avgång ur tjänst införda nya tillgodoräkningsregeln skulle strida mot eljest tillämpade pensioneringsgrunder och kunna bli prejudicerande för statspensionärer i liknande ställning.

Beträffande de äldre riksdagsvaktmästarna kan emellertid såsom en allmän grund för en pensionsförbättring anföras den omständigheten, att de, såsom motionären framhållit, ha lång tjänstetid vid riksdagen men förhållandevis små pensioner. En förbättring av deras pensioner synes därför skälig, och ha fullmäktige med hänsyn härtill och då det här rör sig om en begränsad speciell grupp av pensionärer, funnit sig böra föreslå, att pensionerna för de äldre riksdagsvaktmästarna — utöver den förhöjning som av särskilda grunder förordats beträffande Bergman, Jönsson, Malmgren och Fogård — höjes med 300 kronor för år. Förhöjningen, å vilken rörligt tillägg bör utgå, synes böra tillämpas från och med den 1 juli 1954.

De pensioner, som vid bifall till fullmäktiges förslag, skulle utgå till ifrågavarande riksdagsvaktmästare, framgå av en härvid fogad sammanställning.¹

I detta sammanhang vilja fullmäktige erinra, att enligt beslut av 1948 års riksdag efterlevande änkor till de äldre riksdagsvaktmästarna tillförsäkrats pension, som — oavsett tjänstetidens längd — skall utgöra för änka efter förste vaktmästare och postvaktmästare 962 kronor och för änka efter annan vaktmästare 840 kronor för år. Därest fullmäktiges förslag om pensionsförhöjning för de äldre riksdagsvaktmästarna anses böra bifallas, synas jämväl förenämnda änkepensioner böra höjas, förslagsvis med 150 kronor. Denna förhöjning torde böra genomföras fr. o. m. den 1 juli 1954 samt tillämpas även beträffande de fyra änkepensioner, som nu utgå från riksgäldskontoret.

Utskottet. Genom beslut av 1947 års riksdag blev riksdagsvaktmästarna underkastade bestämmelserna i 1947 års avlönings- och pensionsreglementen för riksdagens verk. Härvid undantogs emellertid de vaktmästare som var födda år 1888 eller tidigare. Det ankommer på fullmäktige i riksgäldskontoret att i förekommande fall besluta om tjänste- och familjepensioner till sistnämnda personalgrupp i enlighet med av riksdagen år 1948 godkända grunder. Tjänstgöringstid efter utgången av den kalendermånad under vilken 63 års ålder uppnåtts tillgodoräknas ej. Sedan dessa grunder fastställdes, har pensionsåldern ändrats, och för riksdagsvaktmästarna utgör från och med den 20 juni 1951 den nedre gränsen för pensioneringsperioden 63 år

¹ Intagen såsom *Bilaga* till detta utlåtande.

och den övre 65 år. Med hänsyn till denna ändring finner motionären det skäligt att nu ändra pensioneringsgrunderna för de äldre riksdagsvaktmästarna på sådant sätt, att tjänstårsberäkning medges jämväl för anställningstid mellan 63 och 65 år. Ändringen borde tillämpas också för de till den äldre kategorien hörande vaktmästare som avgått ur tjänst.

Enligt det av fullmäktige i riksgäldskontoret avgivna yttrandet borde fyra vaktmästare vilka kvarstod i tjänst den 20 juni 1951 resp. då hade anställning hos riksdagens revisorer bliva berättigade att tillgodoräkna tjänstgöringstid till uppnådda 65 års ålder. Utskottet biträder detta förslag och har ej erinran mot att pensionsförbättringen utgår från tidpunkten från vederbörandes avgång från riksdagstjänsten resp. från avgången från anställningen hos riksdagens revisorer. Den nya tillgodoräkningsregeln kan enligt utskottets mening icke tillämpas för övriga äldre riksdagsvaktmästare, enär detta skulle strida mot eljest tillämpade pensioneringsgrunder och såsom riksgäldsfullmäktige framhållit kunna bli prejudicerande för statspensionärer i liknande ställning.

Med hänsyn till de äldre riksdagsvaktmästarnas långa tjänstetid vid riksdagen och deras för närvarande låga pensioner, vilka är en följd av deras speciella anställningsförhållanden, har riksgäldsfullmäktige funnit en generell pensionsförbättring för denna kategori vara skälig. Förhöjningen borde fastställas till 300 kronor för år och tillämpas från och med den 1 juli 1954; rörligt tillägg har förutsatts utgå å pensionsförhöjningarna. Jämväl de efterlevande ankorna till de äldre riksdagsvaktmästarna borde enligt fullmäktige få sina pensioner höjda. För deras vidkommande borde höjningen fastställas till 150 kronor för år. Då det här rör sig om en begränsad speciell pensionärsgrupp, för vilken en höjning av pensionerna får anses skälig, och ett bifall till fullmäktiges beslut icke kan bli av prejudicerande betydelse, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot förslaget.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av motionen II: 147, må besluta, att tjänste- och familjepensioneringen för de äldre riksdagsvaktmästarna ordnas på sätt ovan föreslagits.

Stockholm den 23 mars 1954.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sundvik, Fahlander, De Geer*, Mogård*, Boo, Eliasson* och Svärd*;

från a n d r a kammaren: herrar Severin i Stockholm, Schmidt, Sköldin*, Gustafson i Göteborg, Gavelin, Persson i Norrby, Johansson i Kalmar och Nygren*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga.

**Förslag
till
pensionsförhöjning för äldre riksdagsvaktmästare.**

Namn	Född	Anställd hos riksdagen sedan	Erhöll pension	Utgående pensioner ¹ (grundbe- lopp) efter 67 års ålder	Föreslagna pensioner ² (grundbe- lopp) efter 67 års ålder	Förhöjning
Pensionerade:						
<i>Förste vaktmästare:</i>						
E. Eklund	3/7 1880	1905	13/6 1950	2 856:—	3 156:—	300:—
<i>Postvaktmästare:</i>						
G. Hellborg	20/4 1885	1919	13/8 1948	2 304:—	2 604:—	300:—
S. Nilsson	10/4 1886	1907—30 1934	13/6 1950	2 412:—	2 712:—	300:—
<i>Vaktmästare å tryckeri- expeditionen:</i>						
G. A. Alfvin	17/10 1880	1922	17/7 1950	1 728:—	2 028:—	300:—
E. Fogård	4/3 1886	1919	1/3 1950	2 532:—	3 000:—	468:—
<i>Vaktmästare:</i>						
G. R. Tillman	11/4 1874	1909	1/7 1944	2 340:—	2 640:—	300:—
A. Eklöf	20/12 1880	1919	23/7 1948	2 268:—	2 568:—	300:—
F. Carlsson	11/8 1883	1913	1/8 1948	2 760:—	3 060:—	300:—
G. H. Eriksson	19/1 1880	1911	14/6 1949	1 920:—	2 220:—	300:—
G. Bergman	27/8 1886	1919	1/2 1952	1 956:—	2 400:—	444:—
L. Jönsson	5/2 1885	1920	1/1 1954	1 716:—	2 196:—	480:—
I tjänst:						
(Pensionen ännu ej fastställd)						
<i>Vaktmästare:</i>						
H. Malmgren	4/1 1888	1935	—	(1 452:—)	1 896:—	444:—

¹ Tjänstårsberäkningen slutar vid uppnådda 63 år.

² Samtliga pensioner äro höjda med 300 kr.

³ Tjänstårsberäkning till 65 års ålder (Fogård är fortfarande i tjänst hos riksdagens revisorer).

⁴ Tjänstårsberäkningen även efter fyllda 63 år, dock högst till fyllda 65 år.